

Značajke ili momenti o kojima će ovisiti zauzimanje stava u odnosu na pojavu i percepciju nekog rizika

Ivan Balabanić (modificirano i strukturirano temeljem elemenata koje su prepoznali Čaldarović i Rogić, 1997)

a) s obzirom na teritorijalne osobine rizika

1. Udaljenost mjesta života od rizične situacije (što je udaljenost veća, to se rizik doživljava očitijim)

b) s obzirom na strukturne osobine rizika

1. Pretpostavlja li se da će rizik nanijeti trenutačnu štetu ili će se šteta pokazati u dužem razdoblju u budućnosti

2. Je li neki rizik lakše ili teže zamisliti, odnosno sjetiti ga se, ne zaboraviti na nj

3. Povezuje li se rizik s mogućim smrtnim ishodom ili s lakšim ozljedama

4. Očekuju li se višestruke štete, odnosno dugotrajne, nepopravljive i nepovratne posljedice

5. Ukupna socijalna šteta (genetski poremećaji, katastrofične posljedice rizika)

6. Nevidljive (neočigledne) koristi

7. Ljudski, a ne prirodni (ili tehnološki) uzroci rizika

8. Katastrofičan potencijal rizika

9. Postojanje kontrole rizika

10. Učinci rizika na djecu

11. Manifestiranje učinka rizika na buduće naraštaje

12. Povratni učinci rizika

13. Podrijetlo rizika

c) s obzirom na osobine prezentacije rizika

1. Kako je rizik izražen

2. Načini pojavljivanja rizika – iznenada ili dugoročno
3. Pojednostavljivanje rizika (učinak „simplifikacije“)
4. Vjerovat će se onomu što se vidjelo, a ne ono o čemu se čitalo, čulo, savjetovalo, pričalo, uvjeravalo
5. Identifikacija žrtava od posljedica nekog rizika (jesu li žrtve određeni pojedinci ili samo statističke veličine)

d) s obzirom na odnos rizika i socijalnog konteksta (socijalne dimenzije rizika)

1. Socijalni kontekst u kojem rizik postoji
2. Socioekonomski status pojedinca i specifična socijalna iskustva
3. Osjećaj nametnutosti rizika
4. Imaginacija javnosti o rizicima
5. Nejednolikost raspodjele šteta i koristi među stanovništvom
6. Povjerenje u institucije koje izvještavaju o riziku
7. Pozornost medija

e) s obzirom na odnos pojedinca prema riziku

1. Konkretna situacija u kojoj se rizik uočava – je li npr. rizik slobodno izabran ili je nametnut
2. Razlike koje među ljudima postoje oko toga što se smatra rizičnim a što ne, a mnogo manje o tome kakve bi mogle biti posljedice neke rizične situacije
3. Osjećaj nedostatka osobne kontrole nad razvojem događaja
4. Osjećaj nesigurnosti
5. Osjećaj (stav) neslaganja sa situacijom
6. Nesigurnost procjene rizika
7. Karakter podrijetla osobne izloženosti riziku (jesu li rizici osobno izabrani ili nametnuti)
8. Osobna procjena rizika
9. Koristi od rizika

f) s obzirom na upoznatost s rizikom (individualno i kolektivno znanje o njemu)

1. Bliskost rizika
2. Je li rizik poznat ili nepoznat
3. Susretanja s pojavom (iskustvo)
4. Početna uvjerenja o riziku (ova se uvjerenja vrlo teško i sporo mijenjaju)
5. Izostanak osobne upoznatosti sa situacijom
6. Razumijevanje rizika – javnost će posvećivati veću pozornost rizicima ako ne razumije mehanizme njihova nastanka ili razvijanja, a manje ako ih shvaća
7. Povijest akcidenata u konkretnom društvenom miljeu.